

Biblioteket i Älvsbyn med vår Forskarhörna och Forskargrotta. Öppet Hus måndagar 15.00-18.30.

OBS. Nu har vi sommaruppehåll till den 22 augusti.

Släktforscardagarna 2016

Nu är det vår tur! För första gången i modern tid kommer släktforscardagarna med mäs-sa, föreläsningar och förbundsstämma, att äga rum i Norrland. Vi är så glada för det och att det blev just Umeå känns också väldigt trevligt. Vår förening kommer tillsammans med forskarföreningarna i Boden, Piteå och Arvidsjaur ställa ut i en gemensam monter på mässan. Redan nu är förberedelserna igång inför detta och förväntningarna är stora inför vad besökarna ska bjudas på.

Det kommer många stora utställare som Riksarkivet, Arkiv Digital och DIS. Bland föreläsarna kan nämnas Peter Sjölund, Släktforska med DNA - livet efter topsningen, Maud Wedin Skogsfinnarnas kolonisation i Norrland - en spännande resa genom 400 år och Kristin Mikalsen, Utvandringen över Trondheim. Temat för årets Släktforscardagar är "Fjällen, skogarna, älvarna och människorna". Genom temat vill vi lyfta fram livet i norr och människorna som en gång levde och verkat här. Människor som bröt bygd och slet hårt från kust till fjäll för att överleva. Forskarföreningen i Boden planerar en bussresa ner till Umeå. Då blir det en övernattning som deltagarna får ordna själva och sedan hemresa på söndagen. Ifall det blir platser över i bussen så finns möjlighet för våra medlemmar att få åka med på resan.

Vi hoppas att så många släktforskare som möjligt ifrån Norrbotten, ska ta tillfället i akt och besöka Släktforscardagarna i Umeå den 20-21 augusti 2016.

Du kan läsa allt om detta evenemang på www.sfd2016.se

Vi syns/ Carin

Innehåll: sidan

Från ordföranden	1
Från red.	2
Telefonlista, styrelsen	2
Cirklar/kurser, försäljning	3
Tragisk händelse 1893	4-9
Bondepraktikan	10
Norrbottens historier	11
Boken om Bergmans	12
	-21
Gamla annonser	22
Bilder och efterlysningar	23
Släktforscardagarna	24

Släktforscardagarna 2016 i Umeå
MÖTESPLATSEN FÖR GAMLA, UNGA
OCH NYFIKNA SLÄKTFORSKARE

ÅRETS TEMA: "FJÄLLEN, SKOGARNA, ÄLVARNA
OCH MÄNNISKORNA"

20-21 augusti 2016 arrangeras Släktforscardagarna i Umeå. Årets tema lyfts fram livet i norr och människorna som bröt bygd och slet hårt från kust till fjäll för att överleva. Lyssna till historiska berättelser och människoo-den, lär mer om att släktforska med DNA och träffa andra med samma intresse.

Kom hit, sök ditt norrländska ursprung och finn dina nybyggargröter!

MER INFORMATION:
www.sfd2016.se / www.facebook.com/sfd2016

Arrangörer: Södra Västerbottens Släktforskar- och i samarbete med Notts AB samt huvudsponsorn ArkivDigital.

Kolla även sista sidan!

Från red.

Hej mina forskarvänner. Här kommer vårens nummer av vår medlemstidning. I år är det ju 10 år sen vi startade vår förening, under hösten har vi tänkt fira det, i samband med det kommer vi att ge ut ett minnesblad som vi håller på att sammanställa. Ja tänk vad åren rinner iväg.

Jag fick av Britt Norman en artikel om en tragisk händelse på 1890-talet, sen fick hon tag på dödsannonsen som vi gissade hörde till.

Pitebygdens forskarförening har ju på Södergården i Öjebyn ett värdefullt tidningsrum. Där finns gamla tidningar från 18-och 1900 talet. Därifrån fick hon en kopia på dödsannonsen. Där fanns ju namn och datum när tragedin hänt.

Klart då måste man ju forska vidare.

Jag har möts av kommentaren :”Att ni bara ids hålla på och gräva i gamla tider, det var ju bara fattigdom och elände, glöm det istället”. Då reser det sej något inom mej, jag får nästan ståpåls. **Varför** ska vi inte minnas dessa människor som jobbat och kämpat så för sitt uppehälle, jag vill ära deras minne med att berätta hur jobbigt de måste ha haft det.

Jag skulle aldrig heller komma på tanken att ”skämmas” över släktingar som haft det fattigt. Ofta var det ju på grund av sjukdom eller handikapp.

Det är ju rätt så ofta man ser kommentaren ”Utfattig” i husförhörslängderna. Då sporrar jag verkligen att söka vidare, varför? Sjukdomar var ofta orsaker som låg bakom.

Dömda för brott ser man också ibland, har man turen att hitta i domböcker kan man där se, ibland har någon gått över gränsen när de huggit något träd, skjutit något djur, älg eller ren olovligt. Kanske för att överleva? Ibland kunde kronojägaren eller tillsyningsmannen se mellan fingrarna, men kunde också vara hänsynslösa.

Den här tragiska händelsen som jag skrivit om, den är verkligen tragisk. Den är svår att lämna, kände mej stressad och tänkte inte på bouppteckningar, men blev påmind av en väninna, tänk vad bra ha tillgång till registret som Gerd och Tore gjort ! Så enkelt att hitta med det.

Många frågetecken blev utträtade.

Styrelsens sammansättning efter årsmötet år 2016:

Ordf. Carin Blom	Tel: 0929- 559 20
Vice ordf. Åke Engman	Tel: 070-604 24 90
Kassör. Catharina Berggren	Tel: 0929- 122 74
Sekr. Inger Torgersson	Tel: 0929- 559 53
Ledam. Ann-Sofie Öberg	Tel: 0929- 551 42
Ledam. Roland Sundberg	Tel: 0929- 128 78
Ledam. Monica Jonsson	Tel: 070-221 02 94

Ers. Tomas Granström	Tel: 0929- 128 22
Ers. Håkan Nygren	Tel: 0929- 200 14
Ers. Gun Jonsson	Tel: 070-320 77 56
Ers. Anders Sandström	Tel: 070-678 89 75
Ers. Kerstin Strömberg	Tel: 0929- 102 50

Revisor. Runo Bergqvist	Tel: 0929-108 94
Revisor ers. Bo Öhlund	Tel: 0929-554 40

Valberedning:

Dick Öhman	Tel: 0929-211 48
Helena Stenberg	Tel: 0929- 610 31
Margaretha Johansson	Tel: 073-96 44 559

Nu kommer även den utlovade släkthistoria som Bengt Bergman precis hann skicka mej, innan hans tragiska bortgång. Bengt växte ju upp i utkanten av Boden, men han vistades väldigt mycket kring Älvsbyn där hans far var född och uppväxt, många av hans släktingar bland annat farfar och farmor: Karl Oskar och Maria Albertina Bergman bodde i Högheden, Älvsbyn.

Senast sommaren 2015 besökte Bengt Högheden.

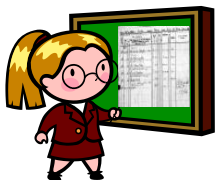
Ha nu en riktigt trevlig sommar så träffs och hörs vi till hösten igen, fyllda av ny energi.

Gun.

Cirklar/Kurser.

Forskarföreningen anordnar cirklar/kurser i släktforskning i samarbete med ABF. Du kan anmäla ditt intresse för kommande cirklar/kurser på anmälningslistor i Forskarhönan, hos ABF Norr eller direkt till ordföranden Carin Blom på e-post cablo@telia.com eller telefon: 0929- 559 20

Höstterminen 2016

Planerna för höstens kurser är ännu inte fastställda. Kom gärna med önskemål!

Troligen blir det en kurs i Disgen 2016, om tillräckligt många intresserade finns.

Har du frågor, önskemål så kontakta

cablo@telia.com

Inventering av gravstenar fortskrider.

Gruppen som jobbar med att dokumentera ska nu börja med skogskyrkogården samt den högra delen av nya kyrkogården, den del som återstår. De har tillsammans lagt in över 6 000 namn på nya och gamla kyrkogården.

Gå in och kolla på länken här nedan:

<http://grav.genealogi.se/Gravsoklist.php>

Försäljning:

Bilden här bredvid är ej från Älvsby kyrkogård.

Gamla hantverk i Älvsbybygden I och II samt Älvsby Kyrkstad

PDF-filer av tre häften om Älvsbybygden som inte finns i nytryck längre. Ursprungligen utgiven av Älvsby Hembygdsförening samt Kyrkstadgruppen, mellan 1996-1999. Barberare & Herrfrisörer, Barmorskor, Damfrisörer, Murare, Skomakare, Smeder, Sotare, Stenarbetare, Sömmerskor, Urmakare, Bagare, Båtbyggare, Glasmästare, Kopparslagare, Målare, Skräddare, Slaktare, Snickare och Vulkare. Verksamma under 1900-talet.

PDF-filerna ligger på ett USB-minne.

Priset är 200 kr och för postförsändelse tillkommer 20 kr i porto.

Beställ via e-post monika.jonsson@telia.com eller tel 070-221 02 94

Dödsannonser och Inbjudningar till Begravningar

Vår senaste utgåva av kopierade Dödsannonser och Inbjudningar till begravingar fram till 1970, insamlade från privatpersoner. Mappen innehåller 2469 dokument, varav ca 385 inbjudningar till begravingar och resten dödsannonser på avlidna Älvsbybor. Den äldsta annonsen är från 1881.

Annonserna ligger på ett USB-minne.

Priset är 200 kr och för postförsändelse tillkommer 20 kr i porto.

Beställ via e-post britt.norman@telia.com eller fia.oberg@alvsbyn.com

Byar i södra Älvsbyn

Älvsbyns Forskarförenings bok om Byar i södra Älvsbyn. Historik över byarna Nygård, Höggheden, Nydal, Bränna, Småträsk, Tvärsel, Snårbäcksliden och Kålsberg. Utgiven 2011. Priset är 300 kr och för postförsändelse tillkommer 60 kr i porto.

Beställ via e-post gunjons@telia.com eller tel: 070-320 77 56.

Tragisk händelse år 1893.

Nedanstående artikel fanns att läsa i Tidningen Dalpilen 26 januari 1897. Alltså nästan fyra år efter händelsen. Jämför med dagens nyhetsutbud!

Senare hittade Britt Norman dödsannons på de avlidna. Som släkt- och bygdeforskare måste man ju bara gå vidare.

En hjärtslitande tilldragelse
timade härom dagen hos en åbofamilj i
Elfsby församling, Norrbotten, i det inom
nämnda familj fyra dödsfall på en gång in-
träffade under sorgliga förhållanden.
Mannen hade på morgonen begifvit sig
till skogen för att köra ved. Hustruu, som
snart väntade att blifva moder, jämte fa-
miljens miuderåriga barn voro ensamma
hemma, och till närmaste graunar var det
milslångt.
Hustrun fick födslovåndor och skulle
väl, såsom förut vid dylika fall skett, hafva
redt sig själf, men denna gång var det
icke ett, utan — tre barn, som skulle se
lifvet. Att sköta sig själf och de tre bar-
nen var mer än den stackars kvinnans
krafter medgäfv, och då familjefadern
kom hem, låg hustrun död och omkring
henne de tre nyfödda barnen, äfven döda.
Förvisso en hjärtslitande syn, som lät
ana hvad den ensamma moderu fått utstå,
innan döden-befriaren gjorde slut på hen-
nes kval.

Kopia av dödsannonsen

Kopia av artikel från Tidningen Dalpilen den 26 januari 1897.

Frågorna blir många när man läst artikeln, de flesta finns inga svar på idag. Men en del kan man hitta i Kyrkböckerna, husförhörslängder, födelse- och dödböcker.

Händelsen utspelades i Luspinoive, Storlaver, idag finns ingen bebyggelse kvar där. Det ligger inom Älvsbyns socken, alldeles nära gränsen till Arvidsjaurs socken.

Enligt artikeln var alla fyra döda när mannen Jonas kom hem. Annonsen säger att Jonas Alfred avled bara en timme gammal, i 1893 års dödbok den 3 mars. Hilda Margreta blev 6 dagar den 9 mars och Johan Edvard dog den 13 mars, 10 dagar gammal. Modern levde ytterligare tre dagar men dog den 16 mars. Allt stämmer med kyrkböckerna.

Då måste Jonas ha varit borta från hemmet minst 13 dagar. Man vet ju inte heller om Anna Margreta födde barnen samma dag som Jonas åkte iväg på sitt arbete i skogen. Inte alls ovanligt vid den tiden när männen var ute i timmerskogen att de var borta flera veckor. Men vem visste datum när alla dog??

Ja i hemmet fanns tre barn, Maria Carolina 13 år, Anna Serafia 6 år, samt Isak Anton 3 år. Mamman levde ju tre dagar efter det alla trillingarna dött. Den trettonåriga flickan fick säkert order av modern vad hon skulle göra, om hon var i det tillståndet att hon kunde göra det? Men vilket stort ansvar flickorna fick.

Kanske svårt för oss att tänka sej hur flickorna, de tretton- och sex-åriga flickorna hade det? Treåringen kanske inte förstod riktigt allvaret i situationen, men han skulle ju också ha mat och skötsel. Fanns det kreatur på gården? åtminstone något får, get eller kor? Vad levde de annars av? Närmaste grannen, mer än en mil bort, torde nog vara i Storfors-Åträsk? Åt andra hållet Nattberg eller Grundsel. En annan aspekt, mars månad, oftast stora snödjup, väglöst land den tiden. Hur kallt var det? Ingen granne som kom förbi.

Tur att Gerd påminde mej om att kolla i bouppteckningen. Tänk så mycket information den innehöll, flera frågetecken rätades ut. Jag har kopierat det så får ni själva läsa. Det fanns djur på gården bland annat 3 fullväxta kor, en tjur, 7 får, 6 lamm mm. Läs själva och tänk vilket jobb dessa flickor hade.

Någon piga står inte angiven i hushållet 1893. Enligt husförhörslängden kom en piga från Arvidsjaur till familjen i Luspinoive 1887-06-25. Det var Marta Fredrika Vesterlund *1859-12-18. Men 1888 flyttade hon till Storfors-Åträsk.

Efter det fanns ingen piga angiven i husförhörslängden förrän 1895, då kom Anna Alvina Sandberg född 1876-07-12 från Lillkorsträsk dit. Hon födde en dotter (Anna) den 19 augusti 1896, dottern avled samma dag hon föddes. Modern, pigan Anna Alvina avled en knapp månad efteråt 1896-09-14. Troligtvis i sviterna efter barnafödelsen? Någon barnmorska fanns inte i närheten och inte heller någon äldre kvinna som kunde bistå vid barnfödslar. En förklaring varför så många avled i samband med barns födelser.

Familjen Jonas Vesterberg hade tidigare också drabbats av sorg, deras första dotter född 1877 avled 8 år gammal, tredje barnet en son Jonas Alfred f. 1882 avled 5 år gammal och Vendla Serafia dog fyra månader gammal år 1884.

Av de nio barn som Anna Margreta fött var det bara tre som levde till vuxen ålder.

Den äldsta Maria Karolina som var 13 år när modern avled, flyttade till Svensbyn och var piga där, Maria Karolina var då 48 år. År 1929 står hon som stickerska i Svensbyn. 1968 avlider hon i Öjebyn i en ålder av 88 år. Maria Karolina gifte sej aldrig, blev hon avskräckt när hon sett sin moders lidande?

Anna Serafia som var sex år när modern avled, hon födde två pojkar utom äktenskap.

På Karl Sigurd William den första sonen står i födelseboken antecknat att hon själv erkänt barnet som sitt eget. Den noteringen var viktig, då fick barnet arvsrätt efter modern. Annars hade de så kallade oäkta barn ingen arvsrätt, inte ens efter sin mor. Den lagen fanns från år 1866, men den upphävdes 1905, men Anna Serafia kanske inte visste att den upphävts, det förklarar också varför det inte är inskrivet på de andra barnens födelse.

I Byabladet nr 12 har Gerd Ö. skrivit om den här lagen, som finns omnämnd i boken "Fader okänd".

Ingen fader angiven på någon av de tre barnen, 1923 fick hon även en dotter.

Anna Serafia gifte sej heller aldrig, hon dog i hjärtfel, när hon arbetade i Korsträsk 1935.

Jonas Westerberg avled på kommunalhemmet i Älvsbyn den 7 augusti 1933 i en ålder av 89 år.

Se kopior på bouppteckningen efter Anna Margreta på sidorna sidorna 7-9

En liten släktutredning:

Mannen och fadern i historien hette Jonas Westerberg han var född i Granholmen, utanför Långträsk i Piteå landsförsamling. I födelseboken på Jonas står det Westerlund, prästen skrev tydligen fel där, för i husförhörslängderna och i övrigt annars står det Westerberg. Hans föräldrar Jakob Westerberg född 1802 i Kåsböle, Lövsånger och hustrun Maria Elisabet Jonsdotter född 1813 kom från Skellefteå socken, Västerbotten.

Jacob flyttade runt som dräng, jag hittade honom först i Byske, Kalamark, Önösberget, Haraliden och Granliden innan han hamnade i Granholm. Allt inom Piteå landsförsamling. Jag har inte lyckats spåra var han träffade sin fru Maria Elisabet. Tydligt hade de träffats tidigare, för Jacob begärde ledigt från sin dräng tjänst i Granholm och hämtade sin tilltänkta och gifte sig den 26 mars 1843 i Skellefteå.

De flyttade till Granholm och Jacob arbetade som dräng där. År 1844 föddes sonen Jonas och Isak föddes 1846, sen gick flyttlasset till Gammelträsk, Storsund som då ägdes av Ytterfors Sågverk. Där utökades familjen med tre söner och en dotter. 1855 avled Jonas mor Maria Elisabet endast 42 år gammal.

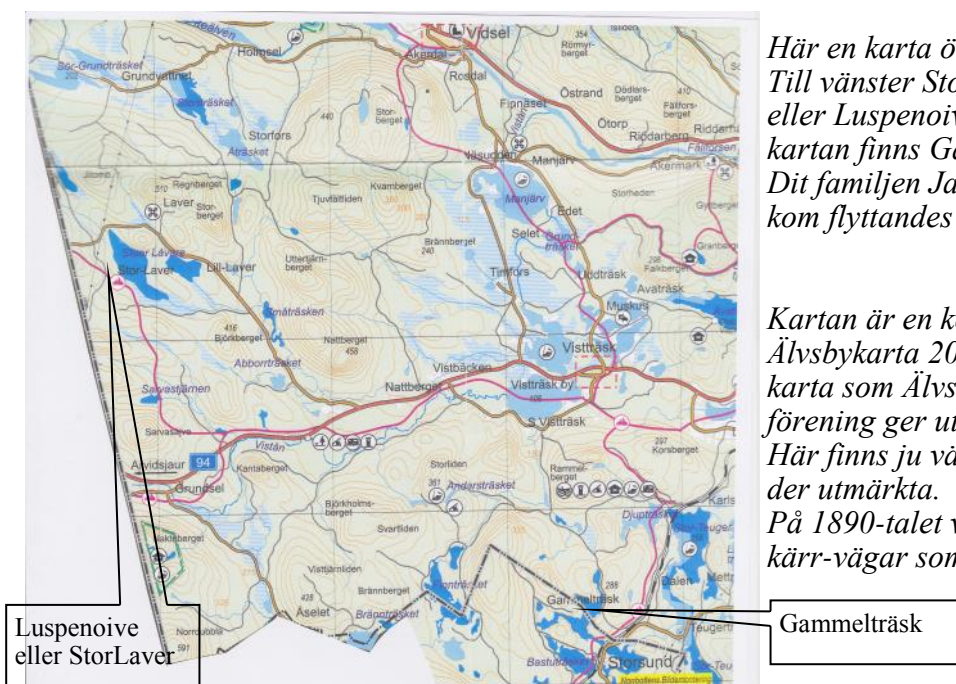
Rune Bergman har skrivit om Jonas föräldrar i boken ”Byarna och torpen i Tällträsk-Storsunds området”, under avsnittet Gammelträsk. Intressant läsning där angående en sommargrav som eventuellt var Jonas mor. I originalkällorna husförhörslängder står Jacob Westerbergs hustru angiven som Maja-Lisa på flera ställen, hon avled den 6 augusti men begravningsdagen i dödboken anges 1855-12-02. Därmed kan vi nog fastställa att Rune Bergman har rätt i sin bok om att Maja-Lisa graven är uppkallad efter nämnda kvinna. I dödboken står att hon avled i augusti men begravdes i december, vilket ytterligare kan vara ett bevis på att det är riktigt.

Efterlysning

Finns det någon som hört berättas om denna händelsen i Luspenoive?

Eller finns det efterlevande släktingar, så har jag sparat de efterforskningar som jag gjort, det delar jag så gärna med mej av. Skulle vara intressant i så fall få skriva om det i senare nummer av Byabladet. Hör av er till undertecknad!

Gun: gunjons@telia.com eller 070-320 77 56

Här en karta över området. Till vänster StorLaver träsk, eller Luspenoive, längst ner på kartan finns Gammelträsk. Dit familjen Jakob Vesterberg kom flyttandes och bosatte sej.

Kartan är en kopia av en del av Älvsbykarta 2015, en gratis karta som Älvsby Köpmannaförening ger ut..

Här finns ju vägar och skoterleder utmärkta.

På 1890-talet var det stigar och kärr-vägar som gällde.

Kopia på bouppteckningen efter Anna Margretha Västerberg, Luspenoive.

Älvsby tingslags häradsrätts arkiv, Småprotokoll, SE/HLA/1040139/A/A II/1 (1892-1893) Bild 331

92=14 665 44

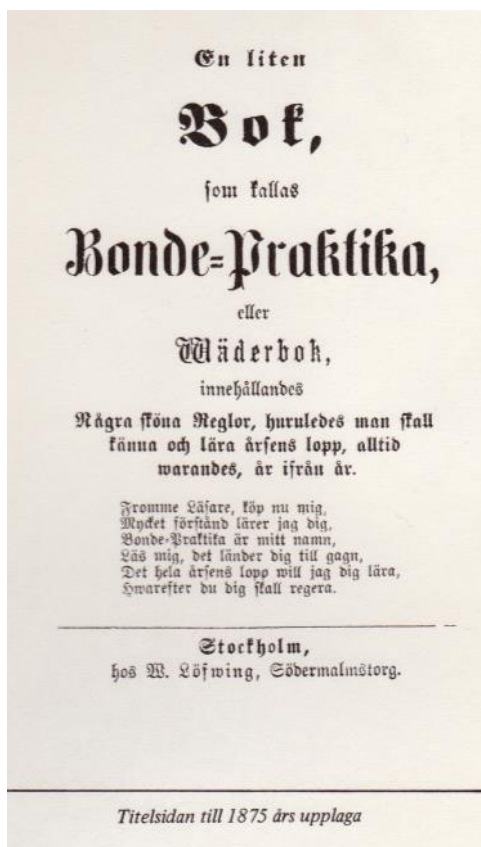
År 1893 den 14de Juli förrättades Bouppteckning efter hemmanäbden Jonas Västerberg i Luspenoive af sin aflidne Hustru Anna Margretha född Västerberg som med döden afgick den 16de Mars innevarande år och efterlemnade henne i Lifvet varande barn dottern Maria Karolina 13 år Anna Sofia 6 år och son Isak Anton 3 år efterlifvande mannen uppskattades att nygifva Bodu så som det vid den aflidnes dödstimma defans brorvid aflopp som följer

Kötes Möbler

1 vitmålad Huskäp 10 kr	1 gammal gottkäp 5 kr	15 -	
1 Lila stolsbord 250	1 Gulmålad Säng 8 kr	10.50	
1 Blå utdrags säng 3 kr	1 Loffa Gulmålad 5 kr	8 -	
1 Blåmålad diverse kista 1 kr	1 gammal dito 1 kr	7 -	
5 par gulmålad stolar à 2 kr par		10.50	
1 vitmåladt Kammarbord		7.50	
1 höstol 150	1 spann 250	1 spinnrock 150	5.50
1 Brunmåladt spinn 250	1 Symaskin 35 kronor		37.50
1 gammal Wäggklocka 5 kr	1 Sjukur 5 kr		10 -
1 par Kästolar 5 kr	4 väfskedlar à 1 kr st 4 kr		9 -
			115.50
<u>Köredskap, jernsaker och Kokkärl</u>			
1 st Weding 5 kr	1 spannsäger 200 st 150		6.50
1 Kaffeekassa 250	1 koffspann 150	1 kaffegruva 500	4.50
1 Tebricka 500	1 par Kokkärl 200		70 -
1 Fisks gryta 60 kronor	1 st stekens dito 2 kr		14. -
1 stans gryta 5 kr	1 stans dito 150	1 spannpanna 750	5.25
1 waffeljern 1 kr	1 sprängjern 1 kr	1 trykjern 150	3.50
1 st 250	1 trua 25	1 blekfat 750	1 blekklip 150
			2.75
1 wasta af koppars 100	1 kista 1 kr	1 bunka 750	
			11.75
1 st hämtare 750	1 st Litermått 500		1.25
1 Nyilfoer	1 st kanna		75.50
			96.75
			166.45

666	Transport Kronor		166
1 st Öker Vält 5 kr 1 Rest 1.50		6.50	
2 Timmerstöttingar 8 kr st 16 1 st Öred 1.50		17.50	
1 par mindre stöttingar 5 kr 1 vinterstövlar 3 kr		8.00	
1 kyrkställe 3 kr 1 par järnstänger 3 kr		6.00	
1 par stålstänger 4 kr Jernlina 5 kr		9.00	
1 Baklina 7.50 Mangaldr 7.50 1 par stövling 1.50		16.50	
6 st gräsliar 1 kr st 6 kr 1 st Ny lister 1.50		18.00	
1 st lister 1 kr 1 ystern 1 kr 3 kuggaxar 1 kr		3.00	
1 st Tällyca 1.50 1 Öchysvell 1.50		2.50	
5 små Byttor 7.50 1 st Böksa 1.50		2.75	
1 1/2 st mjölkchag a 2.50 st		3.75	87.25
<u>Sångkläder</u>			
4 Sångbaldor a 3 kr st		12.00	
9 Hudor a 2 kr st 18 kr 2 löstücken 4 kr		20.00	
1 Nytt stopptäcke 6 kr 5 fäddor a 6 kr st 30 kronor		36.00	68.00
<u>Böcker</u>			
1 Lektörspostena 6 kr 1 Salmbok 2 kr			8.00
<u>Kreatur</u>			
3 fvarästuckor a 35 kronor st		105.00	
1 gammal ditta 2 kr 1 grviga 15 kronor		17.00	
1 par 2 år gammalt		15.00	
2 fvar kreatur a 3.50 st		7.00	
1 sam a 3.50 st 1 par 1 par brunt Mod. 19 år 50 kr		39.00	213.00
<u>Den Afödnes Sångkläder</u>			
1 kappa af klädd 35 kr 1 tröja med skinnfoder 3 kr		38.00	
1 kvadratröja 1.50 svart bom: tröja 4 kr		2.50	
1 bruntröja 1.50 1 tröja 1.50 svart klänning 5 kr		8.50	
5 yttre golus 3 kr st 1 st 3 Bom: 1 st 4.50		19.50	
4 Bomulströjor och 1 grön Löst		1.25	
Transport Kronor		69.50	568.00

	667		
Transport Kronor	69. 30	568. 20.	
5 Lintryg å 500r 250 1 Brunschajl 2kr	4. 50.		
1 svart kjäl 2kr 1 par stumpsor 750r 1 par Pantar 500r &	3. 25.		
1 silkes hallduk 3kr 5 Bom. dukar 5000r 280.	5. 50	89. 75	
<u>Båtar</u>			
1 st 3 Boddings båt 10kr 1 dito gammal 2kr	14	12. --	
<u>Contanter och Fordringar</u>		300. --	
<u>Summa Inventarium Kronor</u>		969. 95.	
<u>Afgående Poster</u>			
den aflidnes Begravningskostnad	35. --		
2 Begravningskostnaden	15. --	50. --	
<u>Summa Boets Behållning Kronor</u>		919. 95.	
<p>Att detta Bo blifvit till alla delar riddigt utgränsadt och ingenting betgående med veta och vilja utelämnadt betyggar under Edlig förpliktelse in och dag som ofvan</p> <p style="text-align: center;">Jonas Wästerberg i W</p> <p>Åsone inventeringsman och vittnen Erik Lundberg i saken Brynolf Lundberg</p>			

Hur ska vädret bli
i sommar?
Det är väl en
fråga som ofta
återkommer.
Här en liten led-
tråd....

Kopia från
Bonde-Praktika
Texten följer 1875
års utgåva.
Men boken är
tryckt 1983

MAJUS Maj månad.

Om Solen S:t Urbani dag klar skin;
Då blifwer det år nogsam t win,
Regnar det då så kommer stor skada på henne,
Med lång förfarenhet gifwes tillkänna,
Pingesdag regn är sällan god,
Sätt ditt hopp till Gud med fritt mod.
Sist i Maj månad knoppas eken,
Fullkomnas knopparne det är ett godt tecken,
En god ollon derefter mån' komma,
Som mången gör stor lycka och fromma.

JUNIUS Midsommarsmånad.

Ju mera det regnar säger jag dig,
På S:t Johannis dag, tro du mig,
Dess mindre hasselnötter blifwa då till,
Derföre stek lök jag dig råda will,
Eller i deras stad rofwor äta,
Och dermed nötterne förgäta.
Är wädret Helge Lekamens dag klart,
Det betyder godt år utan all fara.

JULIUS Hömånad.

Om det Wårfrudag regnar med,
Som hon sökte sin fränka Elisabeth,
Så will det regn sig förskräcka,
Och fjorton dagar efter annan räcka,
Will regn S:t Margaretha natt begifwa sig,
Då tör du ingalunda wänta dig,
Det är många rötter att bita
Ty det icke lyckas i de tider.

AUGUSTUS Skördemånad.

Om Solen skiner klart efter sin art,
På Wårfrudag himmelsfärd (15 Aug.)
Det låter sig för ett godt tecken lyda,
Förty det will mycket godt win betyda.

Här kommer några fler historier från boken vi fått av Jonas Berglund den har tillhört hans farfar Karl H Berglund Visstråk.

Boken heter

"De bästa Norrbottens historierna".

Redigering Yngve Åström

Illustratör Christian Hedlund.

Boken är utgiven 1959 av Luleå bokförlag.

Vi fortsätter att plocka in lite historier därifrån när det passar. Boken har 195 sidor så det räcker ett tag framöver.

MORAL

En gubbe som var beskylld för att skjuta olovligt, yttrade när han blev förhållen det orätta däri:

—Om i sei än tjidärhöön fåra bårta Kapplansoddn å opa Råinån, så stjut i na, för hon jär mein; å om i sei åin koma bårta Råinån å opa Kapplansoddn, så stjut i na, för hon ha åset jena å djåra.

HAN SÅG SKAM

I ett köpmanshus i Piteå var det sed att när långväga kunder inte hann avsluta affärens, fick de övernatta. Affären var ung, och någon drängstuga hade inte hunnit uppföras, varför kunderna anvisades plats i köket.

En natt låg gubben E. från R-vik där. Under natten gick han ut, och när han skulle gå in, tog han fel på dörr och gick in i herrskapets salong, där en spegel från golv till tak fanns anbringad mitt emot dörren.

Som starkt månlyus rådde, såg han sig själv vitklädd och med rufsigt hår i spegeln. I tro att det var självaste "den lede" han såg, störtade han ut i köket, väckte jungfrun och sa:

— Steig upp, Johanna, å be gud, för i ha seitt skam! Jungfrun, något fallen för det mystiska, väckte herrn och frun sa:

— E. ha visst vorte "väckt", för han ha seitt skam!

OSÅKERT

Det var jul och det skulle göras korv. Husets fru var emellertid bjuden på en begravning, från vilken hon inte kunde utebli, men hon gav jungfrun order att ha allt i ordning och hämta korvskinnen.

Hemkommen skrudade hon sig i en lämplig korvdräkt och inträdde i köket redo att börja stoppningen, men där möttes hon av jungfruns obevkliga:

— Korfskinna våor et fåhla!

— Inte færdiga! Åh, så förskräckligt. Hur ska jag nu bära mig åt?

— Ja, et väit i.

— Åh, så förtvivlad jag är! Jag önskar jag vore där fru S. (den döda frun) nu är!

— Ja, et jär hä sagt att fruun kom opa samma ställ som fru S. jär.

SNABBT BÄRGAT

Vid ett tillfälle slog åsken ned i en höhässja och antände. Alltsamman brann upp på några minuter.

Gubben i gården stod på förstutrappan och sa:

— Han låda fort haina.

REGERINGSSKIFTE

Det var under tiden närmast före förra världskriget, när det politiska intresset ute i landet på grund av vissa händelser, inte minst bondetåget, blossade upp och blev större än kanske någonsin tidigare. Den liberala Staffska ministären hade ingett sin avskedsansökan och Hammarsköld bildade regering.

En frisinnad pitebonde var till kyrkan och hörde allmänna kyrkobönen läsas. Det bads för det församlade riksmötet. Förra gången han var till kyrkan hade den bönen inte lästs, varför han nu trodde sig finna politiska motiv bakom valet av bön. Utkommen till kyrkfarstun kunde han inte längre hålla inne med förtreten utan sa:

— He märks att prästa våra partisk, it bedd'n för Staffska regeringa!

Gubben D. från Böle som var högerman, råkade höra det sagda och utbrast:

— Bedd'n it, bedd'n it! Jo, visst bedd'n! Hadd'n int bett, hadd dom suttu kvar än!

För de som ej är så hemma på Pitemålet, kanske en översättning varit lämplig?

BOKEN om BERGMANS

Skrivet av Bengt Bergman

I en ny och utökad version av mina berättelser om våra föräldrar och deras ursprung men också de små historier som jag snappat upp och de minnen som jag har från min uppväxt till – hoppas jag- glädje för min familj, mina syskon och deras ättlingar och alla andra som till äventyrs läser detta.

Här finns också kopior av två gamla album, dels Elmas med (i huvudsak) hennes släktingar och ett som tillhört vår Frans syster Hanna med släktingar på den sidan. I ett särskilt avsnitt har jag samlat gamla fotografier som fanns i hemmet i Bodforsen. En avdelning har jag kallat ”blandade historier” och ni kommer att upptäcka att de är verkligen blandade!

Sist har jag samlat klipp och artiklar som på något sätt har anknytning till vår hembygd i Bodforsen.

Till sist: detta är *mina* minnen och berättelser! När någon av er skriver er ”bok om Bergmans” blir det helt säkert andra och minst lika läsvärda sidor.

Läs och begrunda!

Skogstorp i Juli 2007-06-30

Bengt

PS det är fritt fram att skriva ut och/eller kopiera denna CD men ange ursprunget

Den krokiga vägen till släktforskning

Slumpen styr våra öden mer än vi vill tro. 1950-talets bostadsbrist förde vår familj från vår hembygd i Norrbotten via ett antal kortare nedslag i Mellansverige till det som skulle bli vår nya hembygd i Eskilstuna. Året var 1957. Först kom vi till en nybyggd lärarbostad vid skolan i Näshulta och därifrån till vår nuvarande villa i Skogstorp.

Nu känner vi oss mera som Sörmlänningar än Norrbottningar. Men det tog tid!

En lugn och fridfull söndagsmorgon, den 12 Aug 1962, ringde det på dörren, utanför stod en herre i 60-årsåldern som på stapplande svenska förklarade att hans farfar kom från Näshulta men han själv kunde ingen svenska!

Efter en stunds samtal förstod vi att hans farfar emigrerat till USA på 1870-talet och att han själv befann sig på en jordenruntresa i sällskap med en dansk sjuksköterska eftersom han inte var riktigt frisk. På Kastrup hade han så gjort uppehåll för att hyra en bil och besöka den trakt som hans farfar lämnat för nästan 100 år sedan. Och nu var han här. Kunde vi hjälpa honom?

Hans namn var Charles Segerström Junior och farfar hette Karl Johan Segerström fast när han lämnade Sverige hette han egentligen Gustafsson.

Klockan hade passerat högmässotiden så vi ringde till komminister Natan Svensson i Prästgården berättade om problemet och frågade om det gick för sig att komma på besök för att se om kyrkboken kunde ge några ledtrådar. Självklart fick vi det men också sakkunnig hjälp att leta i kyrkbokens kolumner. Ganska snart visste vi att Charles farfar emigrerat från Järnberget vid Svalboviken med hela sin familj.

För fortsatta efterforskningar fick vi rådet att tala med byggmästare Olof Axelsson i Hagstugan. Ett telefonsamtal och vi var på väg dit.

Byggmästaren kände sin socken och satte oss i kontakt med Emma Carlsson i Berga och hennes dotter Kerstin. Det visade sig att Emma var släkt med vår Charles och att hon brevväxlat med farfar Karl Johan. Hon visade brev, kort, ja t o m en dollarsedel från Segerström Bank fanns i hennes lådor. Gissa vem som var lycklig!

Klockan tickade fort. Vår nyvunne vän måste tillbaka till Kastrup för att fortsätta sin resa. Vi sa farväl och tyckte oss ha varit med om något riktigt spännande, men nu var det över. Icke! Ett år senare ringde det på nytt på vår dörr. Nu var det Charles yngste farbror Harold som ville se huset hans far lämnat. Han hade ännu kortare tid än Charles men vi hann i alla fall åka till Järnberget. Harold berättade att Charles planerade att återkomma till Sverige och då ville han gärna träffa oss igen och få mera hjälp att spåra sina kvarvarande släktingar. Han talade också mycket om sin mor och hur hon saknade Sverige. Mest av allt brukade hon tala om att hon så gärna ville äta "loddfish" Min fru Vally kom småningom på att det var lutfisk det handlade om. Nu var det mitt i sommaren så något lutfiskkalas kunde det inte bli tal om.

Ja, sen var cirkusen igång. Charles kom, inte bara en gång, utan flera. Vi letade fram både nu levande släktingar och spårade hans förfäder tillbaka till 1700-talet. Han hittade också en svenska (eller om det var hon som hittade honom!) och vi fick (via brev från Las Palmas de Malls de Gran Canaria den 6 Okt) uppdrag att arrangera deras bröllop i Näshulta kyrka den 16 Okt 1963 med efterföljande middag på stadshotellet!

En släkträff i Näshulta kommunalhus blev det också innan vi blev tvungna säga stopp, vi orkar inte mer.

Vi gav honom rådet att anlita en professionell släktforskare, vilket han gjorde och fick en släktutredning som förde spår tillbaka till medeltiden.

Den släktutredningen finns nu på landsarkivet i Uppsala.

Det var förstås oundvikligt att vi började släktforska för egen del. Det har vi gjort i 30 år vid det här laget, men det är ju en annan historia.

Byn Bodforsen och dess invånare 1930-talet

Byn är belägen på Luleälvens södra strand c:a en kilometer nedströms Hedenbron. Strax utanför befästningsanordningarna nedströms bron byggdes Hedenkaféet som under hela min uppväxttid ägdes och drevs av Alva Nyström, på sin tid en framstående skidlöperska och på något sätt hemmahörande i slakten.

Kaféet var ett populärt utflyktsmål för bodensarna men framför allt för rekryterna på I 19 och A 5. Brödet bakades i bageriet tvärs över vägen och där kunde vi barn för några ören få köpa en påse trasiga kakor. För att hålla den nödvändiga kylan till alla ingredienserna fanns en iskällare i anslutning till bageriet. Isen till den togs upp ur älven i "nybondsedan" på vintrarna och lades i en stor sågspånstäck stack utanför iskällaren.

På kaféets baksida ut över älven fanns en terrass i två våningar. Sommartid var den naturligtvis mycket populär bland gästerna. Där förekom även danskvällar.

Vägen löpte längs älven och efter "Lillstina- och Storstinabackarna" var man framme vid den första gården som byggdes och ägdes av mormors äldste bror Nils Johan Johansson på en tomt som Johan Aron reserverade vid försäljningen till Petter och Maria (mormor). I en skogsbacke mitt emot byggde Elin (moster) och Albrekt Markström sitt hus något av de första åren på 30-talet.

Nästa byggnad var vårt föräldrahem. Sedan följde Erikssons hägna (kohage) där vi barn tjänade våra första slantar som grindpojkar och -flickor.

Bortom den andra grinden hade stenhuggare Vilhelm Andersson sitt stenhuggeri dvs den plats ute i det fria där han satt dagarna i ända. Det var mest stensocklar och gravvårdar. Jag tillbringade åtskilliga timmar med att se hur han slog loss stenflisor för att forma sina alster. Han och hans söner Göte och Harald ägnade också en hel del tid åt fisket i forsen. Sönerna var också duktiga orienterare.

I nästa hus bodde tant Grönlund och om henne vet jag inte något mer än att hon under några år i slutet av 30-talet hyrde ut övervåningen till familjen Nordlund vars yngste son Torsten blev min bästa vän under alla de år jag bodde kvar i Bodforsen.

Primus Morat med fru och son bodde i ett litet rött hus strax bortom tant Grönlunds gula. Bodforsens Trädgård med stort T ägdes och sköttes av Fröken Palmkvist som bara bodde där på somrarna. Hade man riktigt tur kunde man bli inbjuden att smaka på hennes smultron. Byns största gård Erikssons sköttes av Änkan Anna med hjälp av sönerna Ture och Göte samt dottern Frida.

De två sista gårdarna beboddes av bröderna Oskar Olovsson och Artur Johansson. Jo, så hette de! Fadern hette Olov Johan och sönerna valde var sitt av faderns förnamn för att bilda sina efternamn.

Några sommarstugor måste också nämnas: På toppen av "Storstinabacken" så hade man ner mot älven ett rött tvåvåningshus som ägdes av Begravningsentreprenören Synnergren och hans hustru Sara allmänt kallad Spirella (hon färdades runt i byarna och tog upp beställningar på spirellakorsetter). Deras son, den nybakade fänriken Stig hade jag ibland sällskap med när jag cyklade till skolan. Han blev sedermera Överbefälhavare.

Vid älven nedanför Nils Johans hade baningenjören Bylund sitt sommarnöje Deras två pojkar Nils och Björn var under många somrar mina lekkamrater. Det enda bekymmer vi hade var att deras far krävde att innan de fick leka så måste de pumpa upp vatten till trädgårdsbevattning och disk i ett jättestort träkar som fanns ovanpå en redskapsbod. Jag minns att det krävdes minimum 1.500 pumpslag.

Rakt nedanför vårt hus mellan älven och våra ägor byggde fanjunkare Gunnar Kruise och hans hustru Dagmar (dotter till Erikssons) en sommarstuga som senare såldes till Sjuksköterskeföreningen vid Garnisonssjukhuset till nöje för traktens ungarlar. På torpets ägor i hörnet nedströms mot älven köpte Byggmästare Hedqvist en tomt och byggde sig ett mellanling mellan villa och sommarstuga (H. var morbror Albrekts arbetsgivare). Den köptes senare av FCO (Fackliga Centralorganisationen).

Fler hus byggdes både för permanent boende och sommarnöjen men de kom senare.

BESKRIVNING AV TORPET HEDEN 3:10 I ÖVERLULEÅ

Mitt och mina fyra syskons hem var ursprungligen ett litet torp under Heden nr 3 i Överluleå socken beläget vid Luleälvens södra strand en km nedströms Hedenbron. Det byggdes av vår mors morfar Johan Aron Nilsson.

I ett köpebrev daterat den 1 nov 1862 kan man läsa :

"Till drängen Johan Aron Nilsson i Heden överlåter och försäljer jag utav min hemmansdel Nr 3 åtta geometriska tunnlands vidd odelbar* mark, nu skogbeväxt, vid östra sidan utmed forsen för en oss emellan överenskommen köpesumma fyrahundra riksdaler riksmünt jämte 8 dagsverken årligen

* skall förmodligen stå "odlingsbar"

Isak Nilsson
Heden"

På detta köpebrev erhåller Johan Aron Nilsson Lagfart vid lagtima höstting i Överluleå Häradsrätt den 23 dec 1863.

Först 1884 den 6 okt företogs den lantmåteriförrättning som krävdes för att fastställa torpets gränser. Då hade äganderätten till stamhemmanet övergått till Gällivare Aktiebolag som byggde engelska kanalen. Vid förrättningen visade det sig att den tillgängliga marken vid torpet inte räckte till de avtalade 8 tunnlanden varför ett fyllnadsskifte fordrades, det blev den sk Lindströmsgärdan (som vi kallade Stina-gärdan).

Det kan synas vara en ganska intetsägande uppgift om markköpet, men om vi ställer den i relation till den verklighet som Johan Aron och hans lilla familj ställdes inför kanske bilden blir en annan.

Deras första barn, Nils Johan, föddes i sept året före och nästa, dottern Maria (vår mormor) i sept året efter köpet så det finns anledning tro att hustrun Maja Cajsa hade fullt upp med att sköta barn och hem. Förmodligen bodde de inte heller på torpet den första tiden utan Johan Aron fick ensam – eller med den hjälp han kunde få av släktingar – sköta arbetet på det nya hemmet.

Det står köpehandlingen att marken var skogbeväxt så den första uppgiften blev förstås att röja mark för att kunna odla potatis och foder till husdjuren. En plats för familjens bostad skulle väljas och det fällda timret fraktas dit. För oss som använder motorsågar och portabla sågverk skulle det vara en lätt uppgift som kunde klaras av på några månader, men med yxa och timmersvans får vi nog gissa att husbygget tog flera år. Att sedan bygga ladugård, bagarstuga och allt det övriga som var nödvändigt för torparfamiljen var inte gjort i en handvändning heller.

I köpet ska också ingått det sk Fågelåsskiftet vid Fågelåsbäcken i Vändträsk. Det förekom en hel del tvister med ägare till stamhemmanet om detta och så sent som 1944 gjordes en överenskommelse med Algon Pettersson i Heden där han för 2051 kronor köpte skiftet. Detta köp blev tydligen inte lagfaret så någon gång omkring 1980 fick Kerstin en kallelse till domsagan där frågan slutligt avgjordes.

Byggnaderna uppfördes av J A Nilsson i klassisk norrbottnisk stil, en parstuga, en bagarstuga med härbre, ladugård och loge. En brunn grävdes vid ladugården 7-8 m djup. För att hämta upp vattnet användes en sk brunnssvingel. Från brunnen gick en träränna in i ladugården, vattnet hälldes från brunnshinken i rännan och rann ner i en tunna inne i ladugården.

Ibland önskade jag att det hade funnits en likadan ränna in till köket för jag fick ofta bära in vatten (och ved) till köket!

Ett försäkringsdokument från 1918 ger följande beskrivning:

”Manbyggnaden uppförd å 60 cm hög stenfot av furutimmer i en våning under tak av spån. 13m 96 cm lång 6m 24 cm bred inom knutarna. 4m 80 cm hög från stenfoten till takbandet med brotrappa och bro, förstuga och 4 inredda rum.

Byggningen som är utvändigt ej brädfordrad befinnes uti gott skick ”

(värderades till 2.500 kr)

Huset var omålat med synliga knutar. I den knuttimring som fanns till vänster om ytterdörren stoppade jag in mina önskelistor till jultomten innan jag av mina äldre kusiner blev upplyst om sanningen.

Innanför de vanliga par- ytterdörrarna fanns i förstugan en dörr till vänster in till förstukammaren och till höger dörren in till köket.. Köket upptog husets hela bredd (det som efter senare ombyggnader var sal och sovalkov). Det fanns ett fönster på vardera av de tre ytterväggarna. I det vänstra hörnet ner mot älven fanns en öppen spis som så småningom fick en järnspis inmurad. Intill spisen fanns en dörr in till kökskammaren som vintertid inte var uppvärmd annat än vid de stora helgerna och när det fanns främmande i huset.

Det 4:e rummet var ganska ovanligt. Det saknade dörr eller annan förbindelse med det övriga huset. Enda ingången var genom fönstret, det sägs att det var för att hustrun Maja Cajsa - mammas mormor- inte skulle komma in dit. Enligt de uppgifter jag fått användes det av Petter Nilsson som snickarrum (om det haft samma funktion för Johan Aron är okänt).

Som pojke var jag ofta inne i rummet och förvånades över alla gamla verktyg som fanns där inne. Vid ombyggnaden 1936(?) slängdes det mesta ut på backen och brändes.

Efter ombyggnaden 1936 fick huset en helt annan planlösning. Ytterdörren var kvar på samma ställe men inne i farstun kom man rakt fram till en hall (f d kökskammaren) längst bort till vänster i hallen var dörren till köket (f d snickarrummet) Köket hade kökspanna och järnspis, dörr till farstukammaren och källarlucka.

Det gamla stora köket delades så att en mindre sovalkov avdelades vid väggen mot älven. Den försågs med en nymodighet – en skjutdörr. Resten av det gamla köket blev finrum eller sal som det hette då. Huset fick liggande brädfordring som rödfärgades.

I en senare ombyggnad i början på 40-talet inreddes en lägenhet på övervåningen med trappa upp från farstun. Där bodde en tid Bertil Eriksson och hans familj. Senare bodde min gamla skolkamrat Ella (Knutsson) där med sin familj. Under halva huset grävdes källare med plats för pannrum, vedförråd och matkällare.

Den liggande brädfordringen ersattes med en stående och färgen byttes till gulbeige och takets spåntäckning ersattes med tegel.

Den gamla ladugården revs och i stället byggdes vedbod, dass och förrådsbod. Den senare vinterbonades och försågs med en vedspis. Där bodde flera av Frans Bergmans syskonbarn när de under krigsåren arbetade på tvättinrättningen på I 19. Den byggnaden flyttades sen till en plats bakom bostadshuset.

Ett mindre bostadshus uppfördes också på tomten i början på 40-talet. Det innehöll rum och kök. I källaren fanns bastu och tvättstuga. Det byggdes för att härbergera familjen under den tid bostadshuset byggdes om.

Sommaren 1948 när vår son Anders var nyfödd bodde vi där.

Fram till 1962 när Frans Bergman dog skedde inga förändringar. Fastigheten fanns kvar som dödsbo under ett par år men såldes sedan till Vattenfall som då planerade byggandet av Bodens kraftstation men eftersom strandrätten var undantagen vid Johan Arons köp blev priset blygsamma 50.000:-kronor.

Huset revs och ersattes med en modern villa som blev bostad för Vattenfalls platschef.

På andra sidan byvägen, från bostadshuset räknat låg bagarstugan sammanbyggd med häbbret. Mellan dessa fanns en kammare med ingång från bagarstugans farstu. Sommartid var den min och min mors bostad, mormor låg i bagarstugan. Bredvid bagarstuga låg en liten köksträdgård.

Häbbret var en spännande men förbjuden lekplats när jag var liten. På loftet fanns många okända och fantasieggande ting samlade. Inte minst sådant som mormors syster Amanda Shaw haft med sig vid sina besök eller sänt i paket från Kanada. Snäckor, konstiga glasögon, en betraktningsapparat som gjorde vykort tredimensionella, kafferostar och många andra ting.

Själva häbbret hade mjölbingar, skåp och lådor där husets behov av matvaror förvarades. Där fanns margarinlådan, sockertoppen (som senare ersattes med sockerlådan), olika sorters mjöl. En stor låda för det tunnbröd som bakades i bagarstugan hörde också till häbbrets inredning.

På baksidan hade vi den obligatoriska slipstenen.

Till huset hörde en liten ladugård med plats för några kor, en gris och höns. Den var byggd just där slutningen ner mot älven började så att gödselstaden fanns under och nedanför ladugården. När moster Elin och hennes Albrekt byggde sitt hus fick de med sig den enda kvarvarande kon och hönsen. Därefter stod byggnaderna tomma (sånär som på alla spännande redskap och maskiner som jag och mina kamrater kunde undersöka). Till ladugården hörde förstås också en loge och ett lider - Vilken lekplats vi hade!

Till Torpet hörde också rätt till ”vedbrand och mulbete” Dvs torpets ägare hade rätt att låta sina djur beta i stamfastighetens skog, han fick också hugga sitt årliga behov av ved till husets uppvärmning. Som motprestation skulle han fullgöra ett visst antal dagsverken.

Denna rätt utnyttjades inte och inte heller fullgjordes några dagsverken under en lång tid. Men genom (Morbror) Helmers medverkan kunde denna rätt hävdas och efter utslag i hovrätten så kunde vi varje år hugga 35 kubikmeter ved efter anvisning av skogvaktaren. Under krigsåren var detta en värdefull rätt, inte minst därför att Frans systemsöner Gottfrid och Bertil samt deras svåger Fritz, som bodde hos oss, på sin fritid avverkade och med lånad häst körde hem den huggna veden. Ibland kunde vi få utstämplat träd som var lämpliga att såga till bräder. Lillstugan byggdes till stor del med sådant virke.

MINNESBILDER.

Några av mina första minnen måste vara från början av 30-talet. När vi på somrarna flyttade ut till bagarstugan skulle ju en del husgeråd och servis bäras över från huset. Den lille parveln ville naturligtvis vara med och hjälpa till. Men eftersom han kände sig stor och duktig ville han bära en trave tallrikar. Jo då, det gick precis som man kunde vänta. Han snubblade och hela tallrikshögen gick i tusen bitar. Mormor var inte nådig när hon talade med mamma Elma om vådan av att låta småbarn göra sånt som de inte duger till.

På lagårdsbacken stod redskap av olika slag bl a en timmerkälke med högt uppsvingda brätten och en tvärså - alldeles lagom att göra överslag på. Men jag hade växt några centimeter sen sist jag gjorde det så jag kom inte runt utan slog huvudet i de järnbeslag där skacklarna fästes. Blodvite, gråt och tandagnisslan. Ett bandage runt huvudet blev ändå något att skryta över, särskilt sedan en tillfällig inneboende sagt att jag såg ut som Döbeln vid Jutas. Inte för att jag visste vad det var, men det lät förfärligt fint.

Sommartid var också tvättid. Nere vid älven rakt nedanför Kruses sommarstuga fanns det gamla tvättstället. Några stenar lagda så att tvättgrytan kunde ställas på och god plats för elden under. Dit bars ved, smutsvätt, som samlats under vintern och träkar för blötläggning av tvätten. När tvätten kokats i grytan skulle den sköljas och då kunde vi barn få hjälpa till. Små plagg sköljdes direkt i det förbi rinnande vattnet. Större saker som lakan och mattor lades ner i vattnet och förankrades med stenar och sedan skötte älven om arbetet - men det gällde att se upp så att inte plaggen åkte iväg.

Sommartid hade jag två extra lekkamrater, Nils och Björn Bylund som då bodde i familjens sommarstuga nere vid älven - det fanns ju också en syster Stina-Märta eller Kickan men såna räknades ju inte. Större delen av min vakna tid tillbringades i deras sällskap och det var inte mormor så nöjd med. Jag borde ju vara hemma och hjälpa till. En av mina arbetsuppgifter ansågs vara att vittja redena i hönshuset. En gång när mormor gav sig ut för att göra det som jag borde ha gjort bar det sig inte bättre än att hon klev fel, föll och bröt lårbenshalsen. Gissa vem som fick skämmas - länge. Jag var då i 7-årsåldern!

Mor Elma arbetade i köket på I 19 (jag tror att hon tidigare var på tvättinrättningen) och mormor skötte mig. Det var nog inte alltid så lätt att hålla koll på vad jag gjorde och vart jag tog vägen så ibland fick jag finna mig i att vara fasttjudrad vid den stora stegen på husets baksida. (Detta är inte något jag minns. Marianne, Moster Elins dotter har berättat det. Hon påstår också att jag var mormors älskling, något som jag aldrig tyckte mig märka).

Hösten 1933 började allvaret, dvs skolan. Först en lång (minst 1 km) promenad till Hedenbro-kaféet där skolbussen med Algon Pettersson som chaufför hämtade mig och mina kusiner för den långa! resan till Hedens folkskola. Jag kan inte påstå att de sex år jag tillbringade där har lämnat några minnen. Möjligen då från rasterna!

Något av mina första skolår hade vi amerikafrämmande. Mormors syster Amanda kom på ett av sina många besök. Jag minns att hon skulle resa till sin syster Lydia i Stockfors på en vecka. För resan beställdes en droskbil från Heden, vår skolbusschaufför Algon som också drev taxirörelse. Jag blev erbjuden att få följa med (det skulle bli den första biltur som jag minns) och åka tillbaka samma dag med Algon. Det var en skakig upplevelse, men jag tyckte det var fantastiskt.

Efter att Algon och jag fått något till livs för vi tillbaka, men Algon var på dåligt humör. Han hade gjort upp om priset för resa till Älvsbyn och så fick han köra två mil till. ”Det blev ju ingen förtjänst” fick jag veta. Och när vi kom tillbaka till Heden fick jag vackert kliva av och gå nära halvmilen hem till Bodforsen. Men ändå -JAG HADE JU FÅTT ÅKA BIL!

Det är kanske inte så många fler än jag och mina lekkamrater som kan skryta med att ha lärt sig åka skridskor på Engelska Kanalen. Det var nämligen så att några hundra meter söder om vårt hus, inne i skogen upp mot Slumpberget, fanns rester av 1800-talets stora byggnadsprojekt i Norrbotten – den planerade kanalen som skulle bli transportled för järnmalm från Gällivare till Luleå. Arbetena började i oktober 1863 och pågick fram till vintern 1866/67. I den ravin som vittnade om kanalbygget fanns på många ställen grunda vattensamlingar som tidigt på höstarna frös till is. Det var våra isbanor där vi gjorde våra första försök på skridskor.

En sommar fick jag tillbringa hos morbror Helmer i Svartbyn. Han var vagnförman på SJ i Boden men hade behållit sitt lilla jordbruk som han drev på sin lediga tid med hjälp av sin andra fru Lydia och barnen, framför allt yngsta dottern Britta och sonen Per (eller Pelle som han i regel fick heta). De marker som hörde till gården var s k utskiften belägna c:a en halv mil från bostaden i Svartbyn, det största var beläget på ”Myran” Där hade han byggt upp ett mindre bostadshus och en ladugård. Tidigt på försommaren gick flyttlasset med det bohag och den utrustning som behövdes under sommaren, efter den hästdragna vagnen följde korna på rad.

I ”slättarstugan” fick Pelle och jag husera i ett enkelt rum på vinden. Pelle, som var flera år äldre, blev min lärare i det mesta som skulle göras, men att slå med lie det var så viktigt att morbror Helmer själv ville lära ut den konsten.

Pelle tog året därpå värvning på A 5 och bytte ut sitt Pelle mot Valter som var hans andra namn. Och några år senare rymde han till Tyskland och gick in i den tyska armén. Under fälttåget mot Ryssland blev han dödad av en granat (I en separat bilaga finns en artikel från Norrbottens-Kuriren om honom.)

Följande sommar hade pappa Frans ordnat så att jag fick vara hos kusin Gottfrid på Bränna utanför Älvsbyn. På dagarna var jag med i arbetet på gården men många kvällar cyklade jag till Högheden och blev den sommaren riktigt bekant med faster Amanda och hennes familj, framför allt sonen Sten som var den mest jämnåriga av pojkarna.

När jag senare fick anledning att ofta besöka Älvsbyn fanns där alltid en sängplats för mig – om än jag vanligtvis kom mycket sent.

Här fanns också min farmor Maria som hade en liten stuga nedanför farbror Kalles (pappas äldste bror). Vid en av hennes födelsedagar (det kan möjligen ha varit hennes 85-årsdag) då vi var där tillsammans med de flesta av hennes barn, skulle något hämtas från hennes källare.

Sönerna stod och drogs om vem som skulle gå – då säger farmor ”det är bäst att jag går som är lite lättare på foten”! (Farmor var liten och späd, sönerna – varje fall Alfred och Frans – var rätt ”välväxta”).

1939 Frans och Elma gifte sig. Jag fick byta efternamn, något som mina klasskamrater hade mycket att säga om. Skolan skulle bli 7-årig. Då bestämde jag mig. Jag ville söka in till realskolan. Och kom in!

Familjen utökades med en dotter, Kerstin och jag fick lära mig sitta barnvakt och en gång när jag och Alice (min jämnåriga kusin) under mormors överinseende skulle ta hand om lillasyster fick vi en lektion som jag inte glömt!

Frans och Elmas bröllopsfoto 1939

På småbarns vis hade hon passat på att fylla blöjorna med den mest oaptitliga sörja vi någonsin sett. Vi stod där och visste varken ut eller in. Ingen av oss ville röra ens i blöjan – än mindre i det som fanns i. Då kom mormor och tog med van hand bort blöjan tvättade och tog på en ren blöja – och sen tog hon en näve av innehållet i den smutsiga blöjan höll fram den mot oss och sa: ”det här är inget att vara rädd för, det känns bara som mjuk sand!!!”

Den hösten var det inte mycket som var sig likt. Kriget startade med det tyska angreppet på Polen. Försvaret mobiliserades och Boden som redan var starkt dominerat av militär blev mer likt ett härläger. Förläggningar byggdes upp snart sagt överallt och vi tonåringar hade bråda dagar att kolla allt som hände. Vi hade redan tidigare lärt oss att snoka där rekryterna haft sina övningar för att hitta tomhylsor och ”löspluggar” Tomhylsorna kunde säljas som skrot och löspluggarna tömmas på krut. Viktiga grejer båda två. Nu blev tillgången på dessa ”varor” nästan obegränsad. Vi tillverkade smällare av tomhylsor, krut och stubintråd, vi byggde små ”kanoner” av vattenledningsrör och sköt tvärs över älven.

Under de här åren i slutet på 30-talet byggdes två hus i Erikssons hägna mellan vårt och stenhuggare Anderssons. Det var fästningspolisen Ivar med fru och två döttrar som ägde det bortre och fanjunkare Lindholm likaledes med fru och två döttrar men dessutom en son, Karl Gunnar, i min ålder. Under ett par år var vi mycket goda vänner. På deras tomt stod en utrangerad järnvägsvagn som hade varit sommarstuga, nu blev den vår experimentverkstad. Kemi var det (enda) ämne i skolan som intresserade oss och någon i gänget hade av oförståndiga föräldrar fått ett ex av ”experimentbok för pojkar”. Där fanns bl a anvisningar hur man tillverkade svartkrut och bengaliska eldar. Färghandeln och apoteket tillhandahöll de nödvändiga kemikalierna utan restriktioner eller besvärande frågor så vår verkstad var snart i fullt arbete. Svartkrutet blev aldrig riktigt bra men de bengaliska eldarna flammade i regnbågens alla färger. Något är senare när jag inte längre bodde hemma fick jag höra att vår verkstad fattad eld och brunnit ner vid en provbränning av svartkrut.

Jag hade också ett litet laboratorium i skrubben innanför köskammaren. Där framställdes vätgas, som blandat med luft blev knallgas, men vi gjorde också försök med klorgas, något som mamma Elma satte stopp för då det luktade så illa!! Däremot lyckades aldrig våra försök att tillverka nitroglycerin. Och det var kanske lika bra det.

Vänskapen med Karl Gunnar svalnade i takt med att han mer och mer öppet framförde nazistiska åsikter vilket gjorde att jag inte kände någon saknad när han och familjen flyttade till Enköping.

På våren 1940 uppmanades vi i realskolan att anmäla oss som frivilliga till luftbevakning. En grupp på ett femtital pojkar anmälde sig och vi fick först vara en vecka i Jokkmokk för utbildning och blev sedan utplacerade på olika bevakningsstationer. Jag hamnade tillsammans med 7-8 andra i byn Tjåmotis mitt emellan Björkholmen och Kvikkjokk där vi under sex veckor höll noggrann koll på luftrummet. En gång trodde vi att vi hörde ett flygplan!! Det mest äventyrliga under den tiden var att den gris som vår värdfamilj höll sig med fick smak för fågel och började jaga hönsen. När tillräckligt många hönor fått sätta livet till blev får chef ombedd att skjuta grisen. Så skedde. Det var en god gris uppfödd på hönskött som han var.

Tillbaka i Boden. Här hade man på regementet (I.19) startat något som kallades Landstormspojkarna. Jag och mina kompisar tvekade inte länge.

Vi fick ”grundläggande” militärutbildning dvs. marschera, hälsa, göra höger om och vänster om, men framför allt fick vi lära oss skjuta.

Fanjunkare Ragnar Bergmark hette vår instruktör. (Han blev senare kommunalråd i Boden)

Efter nutida säkerhetstänkande var det helt sanslöst att vi tilläts använda vapen.

Vi utrustades med karbiner som vi fick förvara hemma. Vi hade tillgång till ammunition och fick övningsskjuta med skarpa patroner så mycket vi ville (och vi ville). När jag blev gruppchef och senare fältväbel hade jag en k-pist hemma och som skjutbana använde jag ängen nedanför ladugården med gödselhögen som kulfång. En enda gång vet jag om att någon ifrågasatte lämpligheten.

Det ordnades fälttävlingar för lag från de olika regementenas landstormpojkar. Vi var i Umeå, Stockholm och Ängelholm för tävlingar. Och vann de flesta.

PERSONGALLERI

Den äldsta personen i släkten som jag har något att berätta om är Johan Aron Nilsson någon gång också kallad Nyberg). Han föddes år 1836 på Heden nr 14. Han gifte sig med Maja Caisa (Maria Katarina) Nilsdotter från Måttsund. De köpte och odlade upp torpet Heden nr 3:10 dvs. vårt gamla hem i Bodforsen. De fick sju barn som nådde vuxen ålder. Tre emigrerade till Kanada på 1870-80 – talen. Det var Amanda som gifte sig med hotellägaren William Shaw och så småningom bosatte sig i Wancover, August i Rat Portage (heter numera Kelowna) och Hilma som gifte sig med målaren John Sultan från Tegnered i Västergötland. Fyra blev kvar hemma i Norrbotten, Nils Johan som byggde sig ett hus på tomten mitt emot moster Elins hus, Alla hans barn, utom Erika som var barnmorska, for till Kanada.

Lydia gifte sig med mjölnaren Magnus Lundberg i Stockfors, Älvsbyn, flera av hennes döttrar emigrerade också. Johanna gift med Erik Johansson i Hedsvedjan (Gran -Erik) och slutligen vår mormor Maria gift med Petter Nilsson som övertog torpet år 1900. På vanligt sätt hade Johan Aron och hans Katarina ”färgånga” dvs rätt att på köparens bekostnad bo kvar och få ett visst – överenskommet – underhåll. Detta fungerade tydligen inte så bra och tre år senare sålde man denna rättighet till Petter och Maria och med hjälp av dottern Amanda reste paret till sina barn i Kanada. Där insjuknade Katarina i tyfus varför de beslöt att åka hem till Sverige igen. Dock inte till Bodforsen utan till Lydia i Stockfors där de helt sonika slog sig ner hos henne och hennes familj. Katarina var fortfarande smittbärare och ett av Lydias barn blev smittat och dog. Johan Aron led av astma och rökte en sorts cigaretter mot besvären, han krävde att få ha ett eget rum och det var inte så lätt ordnat eftersom bostaden inte var större än rum kök! För att göra det litet lättare för Lydia och hennes familj så skickades Katarina till Maria och Petter i Bodforsen, men därifrån kom snart nödrop. ”Maria är så svår att vara tillsammans med, kan jag inte få komma tillbaka?” Sedan bodde Johan Aron och Katarina kvar i Stockfors ända till Katarina dog 1915. (uppgifterna om resan till Kanada och hemkomsten därifrån har jag fått av Lydias dotter Jenny som jag intervjuade i början av 80-talet) En dödsannons som finns bevarad anger Hedsvedjan som hemort och andra uppgifter tyder på att i varje fall Johan Aron kan ha bott i Bodforsen.

PETTER NILSSON

Petter Nilsson föddes på hemmanet Boden nr 7. Enligt Elma var han född i det hus som senare var I 19:s skidverkstad. Det låg intill Ahlmans bageri. När regementet flyttade till Boden 1907 hade Kronan köpt hemmanet av den dåvarande ägaren. Petter var enligt församlingsboken arbetare, troligtvis inom byggbranschen. Tidvis var han skriven i Gällivare och Jokkmokk.

1881 gifte hans sig i där med Brita Lovisa Engelmark från Bodträskfors. De fick en son, Helmer. Dennes äldsta dotter Rut har berätta om sin farfar (vår morfar) att han kunde stämma blod. Helmer hade bett att få lära sig hur man gjorde, men då svarade Petter ”inte än, du är för hetsig, och när man stämmer blod måste man vara lugn”. Han hade själv misslyckats en gång just därför att han varit upprörd. Det var under slåttern något år efter första giftermålet.

De bodde i Bodträskfors Petter var ute på slätter och hustrun, som var gravid, kom ut till honom med mat. För att komma dit var hon tvungen klättra över en gärdsgård, men tappade balansen och föll så illa att hon fick missfall och förblödde utan att Petter kunde förhindra det.

1886 gifter han om sig med Maria Johansdotter (mormor), 1899 flyttar han med sin familj till Gällivare men återkommer redan året därpå då de köper svärfar Johan Arons torp i Bodforsen. Flera släktingar har berättat om Petter att han var en duktig slöjdare men några prov på hans arbeten finns inte kvar, förutom en filflaska i trä. I hans dörrlösa snickarum i Bodforsen fanns en hel del påbörjade arbeten, bl a träfodral och urverk till ett golvur. Han dog 1914 sittande i den svarta gungstol som fanns kvar i hemmet i Bodforsen ännu på 40-talet.

Det fotogalleri som Bengt nämner har han inte skickat, men jag har andra bilder som han gett oss tidigare. Det skickade han i samband med att vi skrev boken: "Byar i södra Älvsbyn".

Där ingick ju Högheden där hans Farfar Karl Oskar Bergman ("Stål Oskar") med familj bodde, och där Bengt ofta hälsa på.

*Bengts far:
Frans Ruben Bergman*

*Karl Oskar Bergman. Med hustrun Maria.
Barnen i övre raden sonen Karl, kusinerna Sara och
Anna, dottern Lovisa. Framför dem: sönerna Johan
och Alfred. Tv om
Bildens tagen på Oskars 50-årsdag.*

Gamla Annonser.

Här en gammal dödsannons sen 1896.
Det borde finnas många ättlingar till
henne när man ser:

**44 barnbarn och
74 barnbarnsbarn.**

Överträffa det den som kan!!!
Jag är glad åt mina två barnbarnsbarn.

Piteanor 2011 - Vigselsbok

Vigseldatum: 1893-12-13 Lysningsdatum: 1893-11-26

Brudgum: B.s. Nils Peter Norén från Manjärn född/
ålder 1867-12-15 på sidan 837

Brud: B.d. Anna Lovisa Grönlund från Korsträsk
född/ålder 1869-12-26 på sidan 633

Församling: Älvsby Källa: E Källvolym: Sida i
original: Anteckningar:

Bonden Nils Peter Norén f.1867-12-15 Manjärn
d.1952-06-05

Bond dotter Anna Lovisa Grönlund f.1869-12-26
Korsträsk d.1920-01-17

Vigda 1893-12-13

Paret bosatte sig i Manjärn och fick följande barn:

Johan Emil 1894-10-26

Beda Magdalena 1896-06-02

Petter Harald 1898-03-11

Karl Gottfrid 1899-06-03

Nils Walfrid 1901-08-25

Sven David 1903-08-31

Anna Ester Linnéa 1905-09-23

Hanna Emilia 1907-12-06

Gustaf Adolf 1909-11-06

Astrid Lovisa 1911-12-10

Gamla Fotografier Efterlysning.

*Känner ni igen någon av dessa bilder? Hör av er till Gun:
gunjons@telia.com eller 070-320 77 56*

Bildens ägare Sune Strand

Bildens ägare Åke Hedman

Är det någon som känner igen denna bilden och de små barnen?

Bildens ägare Sune Strand

Glöm ej släktforskardagarna i Umeå

Lördag-söndag den 20-21 augusti!
Boden Överluleå Forskarförening har ordnat en
bussresa ner till Umeå.

Fyller de inte bussen med egna resenärer så erbjuds medlemmar
från föreningarna i Älvsbyn, Arvidsjaur och Piteå att åka med
för ickemedlemspris.

De plockas i så fall upp i Älvsbyn eller Piteå

Resan startar från Råbäcksgården lördag den 20 augusti kl
06.00

Åtterresan från Umeå söndag den 21 augusti kl 16.00.

Pris för medlem 400 kronor,
för icke medlem 500 kronor i mån om plats.

I priset för resan ingår:

Bussresa, kaffe/te med smörgås både på dit-och hemväg,
inträdesbiljetter till mässan båda dagarna.

Deltagarna får själva ordna logi och mat.

Lunchservering finns på mässområdet.

OBS Bindande anmälan: senast 15 juni till kontaktgruppen
eller styrelsen.

Platserna fördelas i anmälningsordning.

Kontaktgruppen i Boden:

Ewa 070 35 16 718

Åsa 070 27 47 766

Leif 070 26 55 234

Trevlig sommar

önskar Styrelsen Älvsbyns Forskarförening